

Händer i Nätverket

- [Call for abstract](#), Vår mötet 2019. Missa inte att skicka in ditt förslag till föredrag innan den 22 oktober!
- Region Väst bjuder in till ett seminarium om klassning och hantering av sediment den 13 november. Mer information hittar du på hemsidan inom kort.
- Klimat och samhällsnytta anordnas i samband med world soil day den 5 december i Uppsala. [Läs mer här](#)
- Region Mälardalen anordnar miljökampen den 5 december i Uppsala i samband med seminariet klimatanpassning och samhällsnytta. Mer information hittar du på vår hemsida inom kort.
- Den 7 februari anordnas ett seminarium om förorenade byggnader i Malmö. Mer information finner du inom kort på vår hemsida.

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrev tas gärna emot.

REDAKTION:

Nyhetsbrev:

Hanna Hartmann, 0706- 93 00 56
hanna@enviromiljoteknik.se

Hemsida:

Peter Harms-Ringdahl, 0704-67 81 43
info@renaremark.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Ordförande:

Ulrika Larson, 0708-473 475
ulrika.larson@empirikon.se

Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola AB
Fabriksgatan 23
891 33 Örnsköldsvik

Hösthälsningar från Renare Mark

Välkomna till ännu en höst med Renare Mark! Höstens program drog igång med ett seminarium om masshantering och i oktober och november kommer flera intressanta och spännande regionala aktiviteter runt om i landet. I december är det dags för nästa nationella seminarium med

temat klimatanpassning och samhällsnytta. Läs mer om höstens och vinterns program på sidorna 3 och 4.

Call for abstract Vår mötet 2019 Vatten och sediment

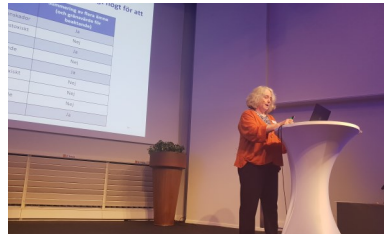
Planeringen av Renare Marks Vår möte 2019 pågår för fullt! Den 20-21 mars 2019 möts vi på Arlanda, denna gång med fokus på Vatten och Sediment. För de som vill finns det möjlighet att tjuvstarta med studiebesök och mingelkväll den 19 mars.

Vi är nu på jakt efter förslag till föredrag och postrar. Ambitionen är att sätta samman ett program med inslag av bland annat provtagningsmetoder, vattenrening, mikroplaster, riskvärdering, riskbedömning, PFAS, spridning, åtgärder och juridik. Nytt för nästa år är en egen forskningssession där även SGI kommer att hålla TUFFO matchmakingmöte den 20 mars. I [Call for abstract](#) hittar ni förslag på teman samt instruktioner för att skicka in abstracts. Senast den 22 oktober vill vi ha ditt förslag på föredrag eller poster till Vår mötet! Vi väntar med spänning på alla intressanta förslag!

Deponier, avfall och masshantering i Jönköping 27 september

Seminariets yngsta deltagare tillsammans med sin mamma Tove Skärblom

Celia Jones förklarar de nya bedömningsgrunderna för farligt avfall

Sami Serti

Den 27 september anordnades ett seminarium med temat deponier, avfall och återvinning i Jönköping, i samband med Elmia Avfall- och återvinning samt VA-mässan. Hela 160 deltagare kom på Renare Marks seminarium, och dagen bjöd på många spännande föredrag. Maria Paijkull från Front Advokater inledde dagen med att förklara definitionen av ett förvaringsfall och ett förorenat område. Hur olika fall har provats i miljödomstolen och att praxis är att deponier ofta hanteras som ett förorenat område. Sami Serti från Citrex fortsatte sedan att förklara vad som händer med deponier och dess omgivning på lång sikt och att det ofta finns en häxbrygd av olika föroreningar i deponier. Han fortsatte med att storleken på deponin ofta är gränssättande för en sanering och vilka mer eller mindre krävande åtgärder som går att vidta för en mindre påverkan på människa och miljö. Sven-Åke Westman från Sundsvalls kommun tog vid och berättade för oss om inventering av deponier och saneringen av Lomyrans deponi. Ett spännande projekt där hushållssopor flyttas och området täcks med morän som genererats av Trafikverkets byggnation av E4 i Sundsvall. Erik Eneroth från Länsstyrelsen i Jönköpings län gav oss en introduktion av vad ett miljöriskområde är och hur det blir till. I Jönköpings kommun finns det ena av sammanlagt två miljöriskområden i Sverige. På området Kniphammaren söder om Jönköping deponerades tidigare oljeslam och det ansågs inte kunna saneras fullt ut och istället har det utförts viss urgrävning, installation av gasbrunnar, täckning och terrassering samt byggnation av stödmurar för att skydda människor och dess omgivning. Med bidrag från Naturvårdsverket beslutades att området 2012 skulle bli miljöriskområde. Malin Sundsten från Golder Associate fortsatte med att

berätta för oss hur en ny deponi ska anläggas, vad som styr utformningen och vilka tekniska egenskaper som är viktiga att ha med när nya deponier anläggs. En minst sagt komplex och iterativ process konstaterade Malin. Efter en god lunch och möjlighet för deltagarna att besöka mässan så var det dags för Celia Jones från Kemakta att presentera de nya bedömningsgrunderna för farligt avfall. Celia inledde med att ge en generell bild av farligt avfall och klassning enligt avfallsförordningen innan hon detaljerat och metodiskt förklarade hur Kemakta arbetat med att ta fram de nya bedömningsgrunderna. Därefter var det dags för Sami Sertis andra föredrag som denna gång handlade om karakterisering av jordmassor och var en förlängning av Celia Jones föredrag. Han pratade om att det finns två vägar att bedöma ett avfalls farliga egenskaper och att det är viktigt att komma ihåg att inte bara se till enskilda ämnens halter utan att det är den sammanvägda effekten som ska beaktas. Efter kaffe och mingel var det dags för RGS Nordic att presentera sitt föredrag som handlade om mottagning av jordmassor. Upplägget var något annorlunda där Peter Hagelin, Jonny Bergman och Anders Lindström utfrågade varandra om vad som händer med massorna när de kommer in till anläggningen samt hur regelverket ser ut. Jonny betonade att en förenkling av regelverket och handläggning skulle göra att fler massor skulle kunna återanvändas. Leif Nilsson från Swerock var sist ut för dagen med sitt föredrag produktifiering av tunga massor. Han visade vilka förutsättningar som finns och hur det går till när ett avfall blir en produkt. Han avslutade med att visa exempel på olika produkter som asfaltskross, betongkross och packningsbara schaktmassor. PS. Du hittar presentationerna från dagen [här](#)

Klimatanpassning och samhällsnytta, 5 december i Uppsala

Den 5:e december uppmärksammar vi World Soil Day i Uppsala. Efter en sommar av torra men även stora översvämningar runt om i världen är temat för dagen mycket viktigt. Vi kopplar ihop klimatanpassning och samhällsnytta med efterbehandling av förorenade områden.

Vi kommer under dagen bland annat att få lyssna till spännande föredrag om klimatanpassning i Sverige och EU, klimatanpassning i prövning och tillsyn, en ny rapport om anläggningsmassor och klimatpåverkan från Sveriges byggindustrier. Vi får lyssna till hur vi kan kommunicera med bättre miljö som mål. Försvarsmakten kommer och presenterar sin handlingsplan för klimatanpassning och SGI berättar mer om klimataspekten i efterbehandlingskedjan. Varmt välkommen mer din anmälan!

Läs mer om dagen på vår [hemsida](#)!

Har du skrivit det bästa exjobbet 2018?

Nätverket Renare Mark söker efter 2018 års bästa exjobb. Arbetet ska ha en direkt koppling till förorenade områden ur ett tekniskt, naturvetenskapligt, ekonomiskt, socialt eller juridiskt perspektiv.

Utöver en prissumma om 15 000 kronor får vinnare presentera sitt examensarbete på Vårmötet 2019 inför omkring 500 branschkollegor.

Bidragen kan inlämnas av institution, företag eller författarna själva. Inlämnade bidrag kommer att utvärderas av Nätverkets jury som består av 4 representanter från branschen. I samband med Vårmötet betalas konferensavgift, resa och boende av Renare Mark.

Kriterierna för Bästa exjobb lägger tyngdvikten vid nyhet och nytta för branschen men följer i övrigt framtagna krav vid universitet och högskola enligt följande:

- 1) Nyhetsvärde för branschen
- 2) Nyttä för branschen
- 3) Fronten för forskningen; vetenskaplighet, stringens
- 4) Ingående moment (t ex litteraturstudie, fältarbete, laboratoriearbete, analys, modeller)
- 5) Avgränsning och måluppfyllelse
- 6) Utformning och presentation

Samtliga inkomna examensarbeten läggs ut på Renare Marks hemsida. Skicka examensarbetet i digitalt format till nätverkets

Förorenade byggnader Seminarium i Malmö

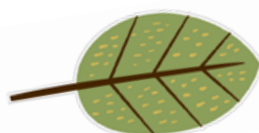
Save the date! Den 7 februari möts vi i Malmö för att lära oss mer och diskutera kring förorenade byggnader.

Planeringen av dagen är ännu i ett tidigt skede, förslag och önskemål om föredrags-hållare och teman är välkomna! Mejla dina förslag till [Hanna Hartmann](#) innan 19 oktober.

Visste du att...

...det på Renare Marks hemsida finns en [Nyhetservice](#) som dagligen uppdateras med länkar till olika nyhetsmedier och deras bevakning av händelser som på ett eller annat sätt är kopplat till förorenade områden. Kika in om du har en stund över!

...Nätverkets korporativa medlemmar har möjlighet annonsera ut lediga jobb och på så sätt nå ut till nätverkets närmare 1200 medlemmar? Annonser ligger uppe i 2 månader, på vår [hemsida](#) finns instruktioner och kontaktuppgifter för att lägga ut en annons.

Aktuellt i branschen

Sustainable management and treatment of sulfide soil

Den 17 oktober håller Luleå Tekniska Universitet ett Seminarium om sulfidjordar. Arrangemanget anordnas tillsammans med LTU, Ramböll, Ecoloop m fl med medverkan av forskare från bl.a. Waasa University of Applied Sciences. Programmet innehåller Karakterisering och klassning, hantering i infrastrukturprojekt, stabilisering, lakvattenbehandling. Kostnaden är 1000 kr. Program och information kring anmälan finner du [här](#). För mer information mejla christian.maurice@ramboll.se

Den förorenade staden – urban efterbehandling?

Chalmers bjuder in till en heldag om förorenad urban mark den 11 oktober på Chalmersska huset: Välkommen till "Den förorenade staden – urban efterbehandling?" Göteborgs stadsbyggnadsdirektör Henrik Kant inleder med Göteborgs utmaningar, följt av fler intressanta seminarier med talare från Chalmers, SLU/SGI, RGS Nordic, Renova, NCC, Kretslopp & Vatten och Länsstyrelsen, samt efterföljande arbetspass där din organisations perspektiv kommer in! Läs mer och anmäl dig [här](#). Välkommen!

Vill du bli bättre på att projektera efterbehandlingsåtgärder?

Den 17-18 oktober håller SGF kursen Planering och projektering av efterbehandlingsåtgärder. Kursen hålls på Stora Brännbo i Sigtuna och under två intensiva dagar behandlas ämnen som planering, upprättande av förfrågningsunderlag, upphandling, gällande miljölagstiftning och arbetsmiljöbestämmelser. Kursen omfattar föreläsningar och grupparbeten, där deltagarna själva får lösa praktiska frågeställningar. Mårten Osanius som är kursansvarig är tillsammans med Pär Elander (föredragshållare vid kursen) engagerade i arbetet med att uppdatera AMA 17 inför utgivningen av AMA Anläggning 20 och de koder som rör förorenade områden. Det och mycket mer behandlas under dagarna. Då kursen ligger på SGFs höstvecka kommer det även finnas utrymme för att mingla med kollegor i branschen. [Läs mer och anmäl dig här](#)

SGF Höstvecka 15-18 oktober i Sigtuna. Anordnas av SGF.

Nationella dricksvattenkonferensen i Västerås 23-24 oktober. Anordnas av Svenskt vatten.

Hållbart markbyggande i ett föränderligt klimat i Göteborg 28 november. Anordnas av SGI.

Riskbedömning av förorenade områden i Stockholm den 20-21 november. Anordnas av SGF

Aktuellt i Renare Marks regionala avdelningar

Region Norr

I Region Norr planeras för lunchträffar i bl a Luleå, Umeå och Sundsvall under oktober. Håll utkik på [hemsidan](#) och mejl för mer info.

Region Väst

I Region Väst planeras ett seminarium med temat sediment den 13 november i Göteborg. Håll utkik på [hemsidan](#) för mer info.

Region Mälardalen

I samband med seminariet klimatanpassning och samhällsnytta den 5 december i Uppsala kommer Region Mälardalens årligt miljökamp att hållas. Håll utkik på [hemsidan](#) där mer information kommer inom kort.

NORDROCS 2018 - Helsingør 4-5 september

Foto: Ulrika Larson och Hanna Hartmann

Den 5-6 september gick **NORDROCS** av stapeln och branschkollegor från hela Norden möttes för att diskutera ämnen kring temat sanering och förorenade områden. Konferensen anordnades på Konventum i Helsingør, Danmark. Konferensen inleddes redan den 3:e september med kortkurser om PFAS och geostatistik följt av en mingelkväll på Kulturværftet, där det även bjöds på musik från Sct. Olai Vocal Ensemble.

Den 4:e september hälsades vi välkomna av Arne Rokkjær, koordinatör för Nordrocs 2018. Därefter följde två föredrag från Danmark och Storbritannien.

Efter det inledande passet i huvudsalen fortsatte dagen med två parallella pass där vi fick lyssna till de nordiska representanterna från Finlands, Danmarks, Norges och Sveriges Naturvårdsverk om hur man arbetar med riskbedömning och vilka olika krav och regler som gäller i de olika länderna. I andra salen hölls ett pass om sanering i jord och grundvatten.

Efter en god lunch var det dags för hållbarhet och återanvändning och en fortsättning på förmiddagens pass om sanering av jord och grundvatten där vi bl.a. fick lyssna till Sofia Åkesson från Lunds Universitet som berättade om projektet MIRACL där man använder resistivitet för att undersöka den naturliga nedbrytningen av PCE.

Det sista parallella passet för dagen bjöd på en fortsättning av hållbarhet och återanvändning och riskbedömning av jord och grundvatten där vi bland annat fick lyssna till Jan Haemers från Haemers Technologies i Belgien som berättade mer om hur vi

måste inkludera samhällskostnader för att nå hållbara saneringar. Efter en intressant dag var det dags att samlas för en gemensam festmåltid. Deltagarna samlades i huvudsalen för att njuta av Polka Tesch, ett band som spelade mycket fina nordiska polkalåtar. Efter en god middag väntade liveband och dans.

Nästföljande dag inleddes med två parallella pass, ett med fokus på förorenade sediment och ett med fokus på utredning och mätning av jord och grundvatten. Vi fick bland annat lyssna till sanering av sediment med hjälp av aktivt kol och verktyg för att undersöka transport av större plymer med hjälp av fluoricerande ämnen.

Eftermiddagen bjöd på en fortsättning på förorenade sediment där vi fick lyssna till saneringen av förorenade sediment i Oskarshamns hamnbassäng, kvantifiering av mikroplaster och innovativa metoder för att undersöka förorenade fiberbankar. Dagen avslutades med föredrag inom management, inomhusluft, ytvatten och PFAS.

Sammanfattningsvis finns det stora värden i att dela kunskap över landsgränser och konferenser som NORDROCS är ett viktigt verktyg för att skapa kontaktytor för kunskapsspridning.

Stort tack till Renare Marks danska systemnätverk - ATV Jord og Grundvand, och arrangörsgruppen för två mycket intressanta dagar med spännande föredrag, vacker musik, god mat och många trevliga samtal!